

การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า **เข้**

นางชัชวดี ศรีลัมพ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-270-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16718781

A CONCEPTUAL STUDY OF KHAW3

Mrs. Chatchawadee Saralamba

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-270-2

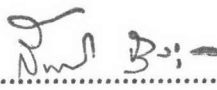
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า เข้า

โดย นางชัชวดี ทรัพย์

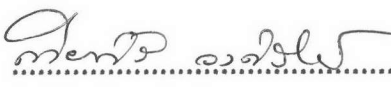
ภาควิชา ภาษาศาสตร์

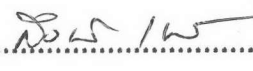
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ กุญสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ชรศิริ วงศ์วิภานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลธิชา บำรุงรักษ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชัชวดี ศรลัมภ์ ; การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า เข้า (A CONCEPTUAL STUDY OF 'KHAW3') อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจน, 222 หน้า.
ISBN 974-632-270-2

งานวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษามโนทัศน์ของคำว่า เข้า ในฐานะที่เป็นคำหลายความหมาย และศึกษาความหมายที่หลากหลายของคำนี้ภายใต้มโนทัศน์เดียวกัน โดยเป็นการศึกษาความหมายตามแนวทฤษฎีประธานอรรถศาสตร์

ผู้วิจัยพบว่า เข้า สามารถปรากฏได้ในตำแหน่งต่างๆ กัน เช่น ในตำแหน่งกริยาหลัก และตำแหน่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่กริยาหลัก การที่ เข้า ปรากฏได้ในบริบททางวากยสัมพันธ์ที่ต่างกัน ทำให้ เข้า มีความหมายที่ต่างกัน ซึ่งเรียกว่า ความหมายตามบริบท แต่จะมีความหมายหนึ่ง ที่ความหมายมีร่วมกันทุกความหมาย เป็นความหมายที่แสดงมโนทัศน์เดียวกัน เรียกว่า ความหมายมโนทัศน์

ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ความหมายตามบริบทของ เข้า โดยวิเคราะห์จากตำแหน่งและบริบทที่ เข้า ปรากฏ และวิเคราะห์ว่าความหมายมโนทัศน์ของ เข้า ปรากฏอยู่ในความหมายตามบริบทเหล่านั้นอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า เข้า มีความหมายได้หลากหลายต่างกันไปตามบริบท ซึ่งมีทั้งหมด 11 ความหมาย แต่จะสามารถมองเห็นความหมายมโนทัศน์ของ เข้า ได้ จากการตีความในเชิงอุปมา

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ *พิมพ์ อ.กมล*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *กิ่งกาญจน์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *ชัชวดี ศรลัมภ์*

C211017: MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: COGNITIVE SEMANTICS/CONCEPT/CONCEPTUAL MEANING/CONTEXTUAL MEANING

CHATCHAWADEE SARALAMBA: A CONCEPTUAL STUDY OF KHAW3

THESIS ADVISOR: ASST. PROF. KINGKARN THEPKANJANA, 222 pp.

ISBN 974-632-270-2

The purpose of this study is to investigate the conceptual meaning of /khaw3/ as a polysemous word and its various contextual meanings within the Cognitive Semantics approach.

It is found that /khaw3/ can occur in various syntactic positions: the position of the main verb and other positions. The different syntactic contexts in which /khaw3/ occur give rise to different meanings of /khaw3/. Such kind of meaning is called the "Contextual meaning". According to the Cognitive Semantic approach, there is one meaning which underlies and relates all contextual meanings of a polysemous word. Such underlying meaning is named the "Conceptual meaning".

The contextual meanings of /khaw3/ are derived from the various syntactic environments of /khaw3/. The contextual meanings of /khaw3/ are further analyzed in order to recover the underlying conceptual meaning. It is found that /khaw3/ consists of 11 meanings. The conceptual meaning of /khaw3/ is obvious in some contextual meanings. In the other contextual meanings, a metaphorical interpretation is required in order to recover the conceptual meaning.

ภาควิชา.....ภาษาศาสตร์.....

สาขาวิชา.....ภาษาศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*Kingkarn*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Kingkarn*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*Kingkarn*.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร.กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้กรุณาสละเวลาในการอ่าน แก้ไขและตรวจทานวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี คำแนะนำของอาจารย์เป็นประโยชน์ทั้งในด้านวิชาการและการทำงาน อาจารย์ทำให้ผู้วิจัยรักการค้นคว้าทางวิชาการมากขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้กรุณาให้คำแนะนำและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งถึงความอาทรและความเมตตาของอาจารย์ที่มีต่อผู้วิจัยเสมอมา ขอกราบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร.เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์ รศ. ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ ผศ. ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์ ผู้กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผศ. ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์ ผู้คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์ อาจารย์ทำให้ผู้วิจัยมีมานะในการเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ทางภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยประทับใจในความห่วงใยของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้การสอนและงานต่างๆ ตลอดช่วงการลาของผู้วิจัย

ขอขอบคุณคุณคุณจรัสดาว อินทรทัศนีย์ เพื่อนผู้คอยแบ่งปันทุกข์และสุขกับผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณสามีและลูกผู้เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดเวลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญแผนภูมิภาพ	ฅ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 ทบทวนวรรณกรรม	8
แนวทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาความหมายของคำ	8
การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคำว่า <u>เข้า</u> ในภาษาไทย	30

	คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	38
	สรุป	38
3	การจำแนกประเภทและปริบทของ <u>เข้า</u>	40
	การจำแนกประเภทของ <u>เข้า</u> ตามตำแหน่ง	40
	การจำแนกปริบทของ <u>เข้า</u>	42
4	ความหมายตามปริบทและความหมายมโนทัศน์ของ <u>เข้า</u>	47
	ความหมายตามปริบทของ <u>เข้า</u>	47
	ความหมายมโนทัศน์ของ <u>เข้า</u>	88
	สรุป	109
5	<u>เข้า</u> ในสำนวนและคำประสม	116
	ความหมายของสำนวน	116
	ความหมายของคำประสม	117
	ความหมายตามปริบทและความหมายมโนทัศน์ของ <u>เข้า</u> ในสำนวน	121
	ความหมายตามปริบทและความหมายมโนทัศน์ของ <u>เข้า</u> ในคำประสม	127
	สรุป	141
6	สรุปผลและข้อเสนอแนะ	142
	สรุปผลการศึกษา	142
	อภิปรายผล	142
	ข้อเสนอแนะ	145
	รายการอ้างอิง	149
	ภาคผนวก ก	154

ภาคผนวก ข	157
ประวัติผู้เขียน	222

